

Bruxelles, den 13.3.2020
COM(2020) 112 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, DET
EUROPÆISKE RÅD, RÅDET, DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK, DEN
EUROPÆISKE INVESTERINGSBANK OG EUROGRUPPEN**

En koordineret økonomisk reaktion på covid-19-udbruddet

1. INDLEDNING

Covid-19, der er almindeligt kendt som coronavirus, har skabt en alvorlig folkesundhedsmæssig krisesituation for borgere, samfund og økonomier. Pandemien, der startede i Kina, har nu spredt sig til alle medlemsstater. Italien er hårdest ramt, men antallet af smittede stiger i medlemsstaterne, og situationen udvikler sig hurtigt. Pandemien pålægger enkeltpersoner og samfund en tung byrde og sætter sundhedssystemerne under alvorligt pres. Vi er nødt til sammen at gøre en indsats for at bremse smittespredningen, styrke vores sundhedssystemers robusthed for at kunne hjælpe mennesker i nød og gøre forsknings- og udviklingsmæssige fremskridt.

Ud over de betydelige sociale virkninger og den menneskelige dimension udgør udbruddet af coronavirus et stort økonomisk chok for EU og kræver en beslutsom og koordineret økonomisk reaktion. Spredningen af virusset skaber forstyrrelser i de globale forsyningskæder, udsving på finansmarkederne, efterspørgselschok og negative virkninger i nøglesektorer såsom rejse- og turistsektoren. De europæiske aktiemarkeder er faldet med ca. 30 % siden midten af februar, hvilket er den største månedlige tilbagegang siden begyndelsen af finanskrisen i 2008, og usikkerheden omkring, hvordan udbruddet vil udvikle sig de kommende uger og måneder, er fortsat høj.

Det er kun gennem solidaritet og koordinerede europæiske løsninger, at vi vil være i stand til effektivt at forvalte denne folkesundhedsmæssige nødsituation. Vi har brug for solidaritet mellem lande, regioner, byer og borgere for at dæmme op for spredningen af virusset, hjælpe patienter og modvirke de økonomiske konsekvenser. Der er derfor behov for en række grundlæggende foranstaltninger og en konsekvent og klar fælles strategi. **Det er af afgørende betydning, at der er et tæt samarbejde mellem alle relevante aktører.**

Kommissionen vil fuldt ud udnytte alle de værktøjer, den råder over for at ride stormen af. Ud over vores koordinerings- og vejledningsindsats og vores bestræbelser for at begrænse smittespredningen gør Kommissionen en indsats for at klare og afbøde de socioøkonomiske konsekvenser af pandemien. Det handler om det indre markedes integritet og mere bredt om at opretholde værdikæderne inden for produktion og distribution for at sikre de nødvendige forsyninger til vores sundhedssystemer. Det handler om at støtte borgerne for at sikre, at deres indtægter og job ikke påvirkes uforholdsmæssigt hårdt af pandemien. Det handler om at støtte virksomheder, navnlig små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Det handler også om at sikre likviditeten i vores finanssektor og imødegå en truende recession gennem foranstaltninger på alle niveauer. Endelig handler det om at sikre en ramme, der gør det muligt for medlemsstaterne at handle beslutsomt på en koordineret måde. Det handler kort sagt om at forberede os på en hurtig genopretning efter dette økonomiske chok.

I denne meddelelse redegøres der for Kommissionens umiddelbare reaktion for at afbøde de økonomiske virkninger af covid-19. De foranstaltninger, der er bebudet i dag, vedrører de mest presserende udfordringer, men vi er nødt til at være bevidste om, at situationen udvikler sig dag for dag. Kommissionen vil arbejde tæt sammen med Europa-Parlamentet, Rådet, Den Europæiske Investeringsbank (EIB) og medlemsstaterne om at gennemføre disse foranstaltninger hurtigt og er rede til at tage yderligere initiativer efter behov. Kommissionen støtter også en international indsats for at tackle de globale socioøkonomiske konsekvenser af pandemien via den multilaterale ramme, idet der lægges særlig vægt på partnerlande med sårbare sundhedssystemer.

2. SOCIOØKONOMISKE KONSEKVENSER

Covid-19-pandemien er et stort chok for den globale økonomi og europæisk økonomi. Allerede i dag har det vist sig, at pandemien har en betydelig negativ økonomisk indvirkning på Europa, i hvert fald i første halvdel af dette år og muligvis længere, hvis inddæmningsforanstaltningerne ikke er effektive¹. Realvæksten i BNP i 2020 kan falde til et godt stykke under nul eller endda blive stærk negativ som følge af covid-19, og det er derfor afgørende med en koordineret økonomisk reaktion fra EU-institutionernes og medlemsstaternes side for at afbøde de økonomiske konsekvenser.

Dette chok påvirker økonomien på forskellige måder:

- chokket som følge af den indledende økonomiske afmatning i Kina, der blev konstateret i første kvartal af 2020,
- udbudschokket i den europæiske og globale økonomi som følge af afbrydelse af forsyningskæder og fravær fra arbejdspladsen,
- efterspørgselschokket i den europæiske og globale økonomi som følge af lavere efterspørgsel hos forbrugerne og de negative konsekvenser af usikkerheden for investeringsplanerne,
- samt konsekvenserne af virksomhedernes likviditetsproblemer.

Chokket vil være midlertidigt, men vi er nødt til at samarbejde for at sikre, at det bliver så kort og så begrænset som muligt, og at det ikke permanent forvolder skade på vores økonomier. I hvor høj grad udsigterne fremover vil være negative, afhænger af en række parametre såsom manglende forsyninger af kritiske materialer, effektiviteten af inddæmningsforanstaltningerne, produktionsstandsninger i EU, tabte arbejdsdage i virksomheder og offentlige forvaltninger samt efterspørgselsvirkninger (f.eks. begrænsninger i mobiliteten og aflysninger af rejser).

Medlemsstaterne er nødt til at være årvågne og bruge alle de redskaber, der er til rådighed på EU-plan og nationalt plan, for at undgå, at den nuværende krise fører til tab af kritiske aktiver og teknologi. Der er bl.a. tale om redskaber såsom national sikkerhedsscreening og andre sikkerhedsrelaterede instrumenter. Kommissionen vil vejlede medlemsstaterne forud for anvendelsen af forordningen om screening af udenlandske direkte investeringer.

Med spredningen af covid-19, som påvirker store dele af befolkningen på verdensplan og i medlemsstaterne, er de økonomiske virkninger betydelige og vokser dag for dag. Virkningerne mærkes på tværs af hele økonomien, navnlig i situationer, hvor det er nødvendigt at lukke ned for at undgå, at pandemien spreder sig. De foranstaltninger, der træffes for at dæmme op for virusset på lokalt og nationalt plan, kan påvirke både udbud og efterspørgsel. Den negative efterspørgsel er bl.a. en følge af foranstaltningerne for at dæmme op for virusset, som regeringerne er forpligtet til at gennemføre, og som påvirker privatlivet, arbejdslivet og det sociale liv. I dag er de mest berørte sektorer sundhedssektoren, turistsektoren og transportsektoren, navnlig luftfartsindustrien.

Covid-19-pandemien påvirker de globale finansmarkeder. I slutningen af februar faldt de globale aktiemarkeder og markederne for andre højrisikoaktiver drastisk, idet investorerne søgte mod mere sikre aktiver. Samtidig steg priserne på mere sikre aktiver som følge af den øgede efterspørgsel: afkastet på amerikanske statsobligationer (det sikre finansielle aktiv "of last resort") faldt kraftigt. Globalt set faldt aktiekurserne over hele linjen. Spreadet for statsobligationer fra mere sårbare medlemsstater blev øget. Afkastet af virksomhedsobligationer af typen "non-investment grade" steg.

I lyset af de makroøkonomiske og finansielle virkninger af covid-19 bør den økonomipolitiske reaktion være direkte og koordineret for at nå følgende mål:

¹ Se bilag 1.

- Bidrage til at redde liv. Sikre de nødvendige midler til leverancer og investeringer i forbindelse med inddæmningen og bekæmpelsen af pandemien.
- Sikre, at arbejdstagere i Europa (herunder selvstændige) beskyttes mod indkomstab, og at de hårdest ramte virksomheder (især SMV'er) og sektorer får den nødvendige støtte og har den nødvendige finansielle likviditet.
- Afbøde konsekvenserne for den samlede økonomi ved hjælp af alle tilgængelige EU-værktøjer og en fleksibel EU-ramme for medlemsstaternes indsats, som skal udnyttes fuldt ud.

3. SIKRING AF SOLIDARITETEN PÅ DET INDRE MARKED

3.1. FORSYNINGEN AF MEDICINSK UDSTYR

Det indre marked er kernen i Den Europæiske Union. I krisetider er det indre marked det solidaritetsinstrument, der skal sikre, at kritiske varer, der er nødvendige for at afbøde konsekvenserne af udbrud, der udgør en fare for folkesundheden, når ud til alle, der har brug for dem. Ved at sikre at disse varer er tilgængelige i hele Unionen, bidrager det indre marked til beskyttelsen af vores sundhed. Ensidige nationale begrænsninger af den frie bevægelighed af nødvendige forsyninger til sundhedsvæsenet skaber betydelige forhindringer og påvirker på dramatisk vis medlemsstaternes kapacitet til at håndtere covid-19-udbruddet.

Det er afgørende, at nationale foranstaltninger forfølger det primære mål om sundhedsbeskyttelse i en ånd af europæisk solidaritet og samarbejde. Nogle medlemsstater har allerede vedtaget eller er ved at forberede nationale foranstaltninger, der påvirker udførelsen af personlige værnemidler såsom beskyttelsesbriller, ansigtsmasker, handsker, kirurgisk beklædning og lægemidler. Disse foranstaltninger indebærer en risiko for, at sådanne nødvendige varer forhindres i at nå ud til dem, der har størst brug for dem, navnlig sundhedspersonale, indsatshold på stedet og patienter i de berørte områder i hele Europa. Foranstaltningerne skaber dominoeffekter: Medlemsstaterne træffer foranstaltninger til at afbøde virkningerne af foranstaltninger, der er truffet af andre medlemsstater.

Restriktionerne er på meget kort tid blevet udvidet til at omfatte et stigende antal produkter, i første omgang personlige værnemidler og er senest udvidet til at omfatte lægemidler. Ved restriktioner på udførelse tilsidesættes integrerede forsyningskæder. De skaber flaskehalse for produktionen af nødvendige forsyninger ved at fastlåse råvarer i bestemte medlemsstater. De afbryder logistik- og distributionskæder, som er afhængig af centrallagre. De tilskynder til opbygning af lagre i forsyningskæden. De genindfører i sidste ende indre grænser på et tidspunkt, hvor der er størst behov for solidariteten mellem medlemsstaterne.

Bilag 2 indeholder vejledning for medlemsstaterne i, hvordan der indføres passende kontrolmekanismer for at sikre forsyningsikkerheden i hele Europa². Traktaten giver medlemsstaterne mulighed for på visse strenge betingelser at fravige reglerne for det indre marked. Enhver national restriktiv foranstaltning, der træffes i medfør af artikel 36 i TEUF, vedrørende beskyttelse af menneskers liv og sundhed skal være begrundet, dvs. være egnet, nødvendig og proportionel i forhold til sådanne mål ved at sikre en passende forsyning til de relevante personer og samtidig forhindre opståen eller forværring af mangel på varer, der anses for nødvendige, såsom personlige værnemidler, medicinsk udstyr eller lægemidler. Enhver planlagt national foranstaltning, der begrænser adgangen til medicinsk udstyr og værnemidler, skal anmeldes til Kommissionen, som underretter de øvrige medlemsstater herom.

De foranstaltninger, der hidtil er anmeldt til Kommissionen, er blevet vurderet med henblik på at sikre, at nødvendige varer når frem til dem, der har mest brug for dem. Kommissionen behandler disse tilfælde som prioriterede sager og støtter medlemsstaterne i afhjælpningen af enhver sådan foranstaltning. Hvis medlemsstaterne ikke i tilstrækkelig grad tilpasser deres regler, vil Kommissionen indlede retsforfølgning.

² Se bilag 2.

Visse nationale foranstaltninger forhindrer udførsel af nødvendige forsyninger til tredjelande, idet det endelige mål er at bevare levedygtigheden af sundhedssystemerne i Unionen. Hvis udførslen til tredjelande bringer Unionens reaktionskapacitet over for udbruddet med covid-19 i fare, kan Kommissionen gribe ind og indføre et system med tilladelser til udførsel af visse produkter.

Kommissionen tager alle nødvendige skridt til at sikre passende forsyninger af værnemidler i hele Europa. Kommissionen har på baggrund af den nuværende globale mangel iværksat en fremskyndet fælles udbudsprocedure med 26 medlemsstater. Som et yderligere sikkerhedsnet er Kommissionen ved at vedtage en foranstaltning under EU's civilbeskyttelsesmekanisme (rescEU) for Unionen til at købe sådant udstyr. De første indkøb vil kunne ske i begyndelsen af april, forudsat medlemsstaterne giver deres godkendelse. Kommissionen fremsætter også en kommissionshenstilling om procedurer for overensstemmelsesvurdering og markedsovervågning i forbindelse med covid-19. Dette vil navnlig gøre det muligt at øge udbuddet af visse typer udstyr såsom engangsansigtsmasker.

Det er afgørende med et åbent og gennemsigtigt samarbejde om at sikre fremstilling, oplagring, tilgængelighed og rationel anvendelse af medicinske værnemidler og lægemidler i Unionen. Kommissionen har taget kontakt til leverandørerne med henblik på en vurdering af manglerne og har anmodet dem om straks at øge produktionen. Kommissionen har sammen med medlemsstaterne og Det Europæiske Lægemedelagentur også nedsat en styringsgruppe til at overvåge den eventuelle mangel på lægemidler på grund af covid-19. Herudover overvåger Kommissionen situationen gennem Koordinationsgruppen for Medicinsk Udstyr, herunder tilgængeligheden og ydeevnen af forskellige former for diagnostisk udstyr og samarbejde om forskellige nationale metoder til diagnosticering.

3.2. TRANSPORT

Udbruddet af covid-19 har også en stor indvirkning på vores transportsystemer. De europæiske forsyningskæder er tæt forbundne. Disse forbindelser opretholdes gennem et omfattende net af godstransporttjenester. Afbrydelser af disse varestrømme fører til alvorlige økonomiske skadevirkninger.

Den internationale og den europæiske luftfartsindustri er allerede hårdt ramt på grund af udbruddet. Situationen forværres fortsat fra dag til dag. Lufttrafikken forventes at falde yderligere i de kommende uger. For at begrænse udbruddets konsekvenser fremsætter Kommissionen forslag til målrettet lovgivning, der midlertidigt aflaster luftfartsselskaberne med hensyn til deres forpligtelse i henhold til EU-retten til at anvende ankomst- og afgangstidspunkter. Når den er trådt i kraft, vil denne midlertidige foranstaltning give luftfartsselskaberne mulighed for at tilpasse deres kapacitet til den faldende efterspørgsel som følge af udbruddet.

Hvad angår landbaserede forsyningskæder, er de hårdt ramt på grund af indførslen af forbud mod passage ved landegrænser eller restriktioner for chauffører, der kører ind i visse medlemsstater. Dette berører alle varer, men især kritiske udgangsmaterialer og letfordærlige varer, og da langt størstedelen af virksomhederne i sektoren er små og mellemstore virksomheder, er disse virkninger umiddelbare og alvorlige.

Uanset hvilken transportform, der er tale om, arbejder Kommissionen sammen med medlemsstaterne om måder til at sikre økonomisk kontinuitet, garantere varestrømmen og forsyningskæden, sikre nødvendige rejser, det indre markeds funktion og transportsikkerheden.

3.3. TURISME

Presset på turismeerhvervet i Unionen er uden fortilfælde. Det står over for en betydelig nedgang i antallet af internationale ankomster (omfattende aflysninger og fald i bookingerne fra f.eks. amerikanske, kinesiske, japanske og sydkoreanske rejsende). Det påvirkes også af faldet i rejser inden for Unionen og indenlandske rejser, navnlig på grund af EU-borgernes voksende modvilje mod at rejse og/eller regionale forebyggende sikkerhedsforanstaltninger. SMV'erne i sektoren er særligt berørt af denne generelle nedgang i turist- og forretningsrejser. Forstyrrelsen af rejseaktiviteten inden for Unionen og af indenlandske rejser (svarende til 87 % af antallet af turister) siden slutningen af februar forværrer situationen. Sektoren for handelsmesser og kongresser er særlig ramt, idet mere end 220

arrangementer blev aflyst eller udsat i Europa i første kvartal af 2020. Andre tilknyttede sektorer som restaurationsvirksomhed, uddannelses- og kulturaktiviteter er også være under et stigende pres på grund af covid-19-udbruddet og indsatsen for at begrænse spredningen.

Kommissionen er i kontakt med medlemsstaterne, internationale myndigheder og centrale faglige sammenslutninger i Unionen for at overvåge situationen og koordinere støtteforanstaltninger.

4. MOBILISERING AF EU'S BUDGET OG DEN EUROPÆISKE INVESTERINGSBANK-GRUPPE

4.1. LIKVIDITETSFORANSTALTNINGER STØTTE TIL VIRKSOMHEDER, SEKTORER OG REGIONER

For at lette den umiddelbare indsats over for hårdt ramte SMV'er **vil Kommissionen anvende de eksisterende instrumenter for at tilføre dem likviditet** og dermed supplere de foranstaltninger, der er truffet på nationalt plan.

Der vil blive stillet 1 mia. EUR til rådighed fra EU-budgettet til brug for en garanti til Den Europæiske Investeringsfond (EIF) i de kommende uger for at støtte finansieringen af ca. 8 mia. EUR i driftskapital og hjælpe mindst 100,000 europæiske SMV'er og små midcapselskaber³.

Støtten vil blive kanaliseret gennem de eksisterende instrumenter inden for rammerne af de EIF-programmer, der støtter investeringer. Långivningen vil inden for rammerne af den gældende lovgivning blive ændret til driftskapitallån med en løbetid på 12 måneder eller derover. Navnlig lånegarantierne under Cosme — EU's program for små og mellemstore virksomheders konkurrenceevne — vil blive styrket sammen med InnovFin SMV-garantierne inden for rammerne af Horisont 2020-programmet, således at bankerne giver mikrovirksomheder, SMV'er og små midcapselskaber adgang til brofinansiering. Disse instrumenter vil blive styrket med 750 mio. EUR via Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI) i de kommende uger. Desuden vil EFSI som en yderligere specifik foranstaltning give EIF yderligere 250 mio. EUR til hurtigt at gennemføre støtten til SMV'er i en samordnet indsats med EU's nationale erhvervsfremmende banker og institutioner.

Der vil desuden blive indført midlertidige kreditter - der gør det muligt at give henstand med tilbagebetaling af lån - til fordel for berørte virksomheder inden for rammerne af de samme instrumenter, hvilket vil lette presset på deres finanser. Medlemsstaterne opfordres til at gøre maksimalt brug af de eksisterende finansielle instrumenter inden for rammerne af strukturfondene med henblik på at dække finansieringsbehovene og til at maksimere anvendelsen af strukturfondene ved hjælp af nye finansielle instrumenter, hvor det er relevant. Kommissionen er klare til at bistå medlemsstaterne hermed.

Kommissionen arbejder fortsat tæt sammen med EIB-Gruppen og Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling og vil opfordre til, at disse institutioner omgående træffer foranstaltninger til at prioritere sektorer, produkter og instrumenter, der kan give de berørte virksomheder den mest effektive og virkningsfulde støtte, samt anmode om, at tiltagene koordineres nøje med andre partnere, efterhånden som situationen udvikler sig.

³ Støtten vil komme fra følgende kilder og anvendes på følgende måde:

- 500 mio. EUR af EFSI-EU-garantien vil blive afsat til Cosme-garantier - der vil blive stillet til rådighed inden for de kommende uger.
- 100 mio. EUR af EFSI-EU-garantien vil blive afsat til InnovFins SMV-garantifacilitet - der vil blive stillet til rådighed inden for de kommende uger.
- 250 mio. EUR er allerede til rådighed under EFSI's infrastruktur- og innovationsvindue og vil blive omfordelt til støtteinstrumenter for SMV'er, hvor det er muligt i en samordnet indsats med EU's nationale erhvervsfremmende banker og institutioner.
- 150 mio. EUR vil blive omfordelt inden for EFSI's SMV-vindue fra instrumenter, der støtter mere langsigtede, specifikke foranstaltninger med hurtigere virkning.

OPRETHOLDELSE AF LIKVIDITET TIL ØKONOMIEN — BANKSEKTOREN

Banksektoren har en vigtig rolle at spille med hensyn til at håndtere virkningerne af covid-19-udbruddet ved at opretholde kreditstrømmen til økonomien. Hvis kreditstrømmen er stærkt begrænset, vil den økonomiske aktivitet falde kraftigt, efterhånden som virksomhederne kæmper for at betale deres leverandører og ansatte. Bankernes kapitalprocenter er blevet væsentligt forbedret i de seneste år, de er mindre gældssatte, og deres afhængighed af meget store udsving på kort sigt er faldet.

Bankerne skal have tilstrækkelig likviditet til at yde lån til deres kunder. Kommissionen har noteret sig ECB's pengepolitiske beslutninger af 12. marts 2020.

Bankerne skal kunne anvende denne ekstra likviditet til at yde ny kredit til virksomheder og husholdninger, hvis det er relevant. Kommissionen har noteret sig de erklæringer fra den fælles tilsynsmekanisme og Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA) om foranstaltninger til at afbøde konsekvenserne af covid-19 for EU's banksektor, der blev afgivet den 12. marts, og opfordrer de kompetente myndigheder til at anvende en koordineret tilgang og yderligere præcisere, hvordan man bedst udnytter den fleksibilitet, som EU-rammen giver.

EU-rammerne gør det muligt for de nationale regeringer, hvor det er relevant, at støtte bankerne ved hjælp af statsgarantier, hvis bankerne selv oplever vanskeligheder med at få adgang til likviditet. Selv om der ikke er noget, der tyder på, at bankerne i øjeblikket står over for likviditetsproblemer, kan en sådan situation opstå for nogle banker, hvis krisen forværres betydeligt. Under sådanne omstændigheder ville disse banker ikke være i stand til at opretholde deres kapacitet til at låne penge til de økonomiske aktører.

Støtte ydet af medlemsstaterne til banker i henhold til artikel 107, stk. 2, litra b), i TEUF som kompensation for direkte skader som følge af covid-19-udbruddet (se nærmere forklaring ovenfor) har ikke til formål at bevare eller genoprette et pengeinstituts eller en filials levedygtighed, likviditet eller solvens. Støtten kan derfor ikke betegnes som ekstraordinær finansiel støtte fra det offentlige.

4.2. AFBØDE VIRKNINGERNE FOR BESKÆFTIGELSEN

Der er behov for særlige foranstaltninger for at afbøde beskæftigelsesvirkningerne for de personer og de sektorer, der er hårdest ramt, hvis produktionen afbrydes eller salget falder. Vi er nødt til at beskytte arbejdstagerne mod arbejdsløshed og indkomsttab, da de ikke bør lide under udbruddet. Ordninger med nedsat arbejdstid har vist sig at være effektive i en række medlemsstater, hvilket giver mulighed for en midlertidig nedsættelse af arbejdstiden, samtidig med at arbejdstagernes indkomst støttes. I øjeblikket har 17 medlemsstater en sådan ordning - under en eller anden form. Det kunne være nyttigt at udvide disse ordninger, så de omfatter hele EU. Desuden kan midlertidige forlængelser af sygedagpenge eller ændringer i arbejdsløshedsunderstøttelsen anvendes til at støtte husholdningernes indkomst. Fremme af telearbejde kan også dæmpe virkningerne.

EU er rede til at støtte medlemsstaterne, hvor det er muligt, med henblik på at afbøde konsekvenserne for arbejdstagerne. EU bistår dem allerede med at forebygge og bekæmpe arbejdsløshed, f.eks. gennem EU's strukturfonde, herunder Den Europæiske Socialfond, og det nye investeringsinitiativ som reaktion på coronaviruset, der er beskrevet nedenfor.

Kommissionen vil desuden fremskynde udarbejdelsen af sit lovgivningsforslag om en europæisk arbejdsløshedsgenforsikringsordning. Formålet med dette initiativ er at støtte dem, der er i arbejde, og beskytte dem, der har mistet deres arbejde som følge af store rystelser af økonomien, samt at mindske presset på de nationale offentlige finanser og dermed styrke Europas sociale dimension og øge samhørigheden. Ordningen vil navnlig være rettet mod at støtte nationale politikker, der har til formål at bevare job og færdigheder, f.eks. ved hjælp af ordninger med nedsat arbejdstid, og/eller lette arbejdsløses overgang fra et job til et andet.

4.3. ET INVESTERINGSINITIATIV SOM REAKTION PÅ CORONAVIRUSSET

Med det "investeringsinitiativ som reaktion på coronaviruset", der fremlægges i dag, foreslår Kommissionen, at der under samhørighedspolitikken afsættes 37 mia. EUR til covid-19-udbruddet, og at dette i 2020 gennemføres fuldt ud gennem ekstraordinære hasteprocedurer.

I den forbindelse foreslår Kommissionen, at den i år frasiger sig forpligtelsen til at anmode om tilbagebetaling af uudnyttet forfinansiering, for så vidt angår de midler fra de europæiske struktur- og investeringsfonde, som medlemsstaterne i øjeblikket råder over. Disse midler beløber sig til ca. 8 mia. EUR fra EU-budgettet, som medlemsstaterne vil kunne anvende til at supplere 29 mia. EUR i strukturel finansiering i hele EU. Dette vil indebære en mærkbar forøgelse af investeringerne i 2020.

Dertil kommer, at op til 28 mia. EUR i form af endnu ikke tildelte strukturfondsmidler fra de eksisterende nationale rammebeløb, herunder nationale bidrag, bør kunne udnyttes fuldt ud til at bekæmpe krisen, således at medlemsstaterne råder over de nødvendige finansieringskilder.

Kommissionen vil nedsætte en taskforce på højeste niveau, der skal samarbejde med medlemsstaterne om at sikre, at der kan træffes foranstaltninger på dette grundlag inden for få uger.

Et centralt element i forslaget er, at alle potentielle udgifter til bekæmpelse af covid-19-udbruddet skal kunne komme i betragtning til finansiering fra strukturfondene fra den 1. februar 2020, så medlemsstaterne hurtigst muligt kan anvende midlerne til at bekæmpe udbruddet. Desuden foreslår Kommissionen også, at det skal være muligt at flytte betydelige finansieringsbeløb inden for programmer på en forenklet måde. Disse foranstaltninger burde gøre det muligt for alle medlemsstaterne at omprioritere og dirigere støtten i de kommende uger til de områder, hvor der er størst behov for det, navnlig til følgende formål:

- at yde støtte til sundhedssektoren, f.eks. gennem finansiering af udstyr og lægemidler, undersøgelses- og behandlingsfaciliteter, sygdomsforebyggelse, e-sundhed,

beskyttelsesudstyr, medicinsk udstyr, tilpasning af arbejdsmiljøet i sundhedssektoren og adgang til sundhedsydelser for udsatte grupper

- at skaffe virksomhederne likviditet for at afhjælpe kortvarige finansielle chok i forbindelse med coronaviruskrisen, herunder f.eks. driftskapital til SMV'er til afhjælpning af tab som følge af krisen, med særlig vægt på sektorer, der er særligt hårdt ramt
- at yde midlertidig støtte nationale ordninger med nedsat arbejdstid, der bidrager til at afbøde chokkets virkninger, kombineret med opkvalificerings- og omskolingsforanstaltninger.

Hvis programændringer skønnes nødvendige, vil Kommissionen arbejde tæt sammen med de nationale og regionale myndigheder om at strømline og fremskynde de tilsvarende procedurer, idet der tages hensyn til coronaviruskrisens følger for medlemsstaternes administrative kapacitet.

For at opnå den største mulige effekt af investeringsinitiativet som reaktion på coronavirusset er det afgørende, at EU-lovgiverne handler hurtigt, og at medlemsstaterne sikrer en hurtig gennemførelse af foranstaltningerne. I betragtning af de hidtil usete omstændigheder opfordrer Kommissionen Rådet og Europa-Parlamentet til hurtigt at godkende dette forslag fra Kommissionen.

Sideløbende hermed vil Kommissionen straks tage kontakt til de medlemsstater, der er hårdest ramt, med henblik på at forberede initiativets gennemførelse. Kommissionen vil også hjælpe medlemsstaterne med at udnytte den fleksibilitet, der allerede findes i EU-programmerne, bedst muligt. Til dette formål opfordres medlemsstaterne til at udpege en højtstående minister og en højtstående embedsmand som koordinatore.

Som led i dette initiativ foreslår Kommissionen desuden at udvide anvendelsesområdet for **EU's Solidaritetsfond** til også at omfatte folkesundhedskriser. Der er op til 800 mio. EUR til rådighed i 2020.

Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen kan eventuelt også anvendes til at støtte afskedigede arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende. Der er op til 179 mio. EUR til rådighed i 2020.

5. STATSSTØTTE

I betragtning af EU-budgettets begrænsede størrelse vil den finanspolitiske reaktion på coronaviruset hovedsagelig komme fra medlemsstaternes nationale budgetter. EU's statsstøtteregler gør det muligt for medlemsstaterne at gribe hurtigt og effektivt ind for at støtte borgere og virksomheder, navnlig SMV'er, med økonomiske problemer som følge af udbruddet af covid-19. Samtidig sikrer de, at statsstøtten reelt når ud til de virksomheder, der har behov for den, og at der undgås et støttekapløb, hvor finansielt stærkere medlemsstater overgår end nabolandene, til skade for samhørigheden i EU.

Medlemsstaterne kan udforme omfattende støtteforanstaltninger i overensstemmelse med de eksisterende statsstøtteregler⁴:

- For det første kan medlemsstaterne beslutte at træffe foranstaltninger, der gælder for alle virksomheder, f.eks. løntilskud og suspension af betalinger af skatter og moms eller socialsikringsbidrag. Disse foranstaltninger letter de finansielle byrder for virksomhederne på en direkte og effektiv måde. De falder uden for anvendelsesområdet for statsstøttekontrol og kan iværksættes straks af medlemsstaterne, uden at Kommissionen inddrages.
- For det andet kan medlemsstaterne yde finansiell støtte direkte til forbrugerne, f.eks. til dækning af udgifter til annullerede tjenester eller billetter, der ikke refunderes af de pågældende erhvervsdrivende. Disse foranstaltninger falder også uden for anvendelsesområdet for statsstøttekontrol og kan iværksættes straks af medlemsstaterne, uden at Kommissionen inddrages.
- For det tredje giver statsstøttereglerne i henhold til artikel 107, stk. 3, litra c), i TEUF medlemsstaterne mulighed for, betinget af Kommissionens godkendelse, at opfylde akutte likviditetsbehov og støtte virksomheder, der trues af konkurs på grund af covid-19-udbruddet.
- For det fjerde giver artikel 107, stk. 2, litra b), i TEUF medlemsstaterne mulighed for, betinget af Kommissionens godkendelse, at yde kompensation til virksomhederne for den skade, de har lidt under ekstraordinære omstændigheder, såsom skade forårsaget af covid-19-udbruddet. Dette omfatter kompensation til virksomheder i sektorer, der har været særligt hårdt ramt (f.eks. transport, turisme og hotel- og restaurationssektoren), og kompensation til arrangører af annullerede begivenheder for skader som følge af udbruddet.
- For det femte kan disse tiltag suppleres af en række yderligere foranstaltninger, f.eks. i henhold til de minimis-forordningen⁵ og den generelle gruppefritagelsesforordning⁶, som medlemsstaterne også kan iværksætte med det samme uden at inddrage Kommissionen.

På nuværende tidspunkt har følgerne af covid-19-udbruddet i Italien en karakter og et omfang, som gør det muligt at anvende artikel 107, stk. 3, litra b), i TEUF. Denne bestemmelse giver Kommissionen mulighed for at godkende supplerende nationale støtteforanstaltninger for at afhjælpe en alvorlig forstyrrelse af en medlemsstats økonomi; efter Kommissionens vurdering foreligger der en sådan forstyrrelse i Italien. For at nå frem til denne konklusion har Kommissionen undersøgt en række indikatorer, herunder, men ikke udelukkende, den forventede nedgang i BNP, de strenge offentlige foranstaltninger, der er indført, herunder forbud mod arrangementer, lukning af skoler, restriktioner for bevægeligheden, presset på det offentlige sundhedssystem, flyaflysninger og rejserestriktioner pålagt af andre lande.

Kommissionen vil følge samme tilgang til vurderingen af covid-19-udbruddets følger for andre medlemsstats økonomier med henblik på en eventuel anvendelse af artikel 107, stk. 3, litra b). Vi har at gøre med en situation, der hele tiden ændrer sig. Kommissionen overvåger konstant

⁴Bilag 3 indeholder nærmere oplysninger om de forskellige typer instrumenter.

⁵I henhold til de minimis-forordningen (forordning (EU) nr. 1407/2013 af 18. december 2013 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte) udgør tilskud på op til 200 000 EUR over en periode på 3 år ikke statsstøtte. Inden for vejgodstransport er beløbsgrænsen 100 000 EUR over en periode på 3 år. For landbrug og fiskeri udgør beløbsgrænsen henholdsvis 25 000 EUR og 30 000 EUR.

⁶Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014 af 17. juni 2014.

situationen i hele EU i tæt kontakt med medlemsstaterne. Endelig er Kommissionen i færd med at udarbejde særlige retlige rammebestemmelser i henhold til artikel 107, stk. 3, litra b), i TEUF med henblik på vedtagelse, hvis det bliver nødvendigt. Kommissionen har tidligere vedtaget lignende midlertidige rammebestemmelser⁷ i en ekstraordinær situation, nemlig som følge af finanskrisen i 2008.

Kommissionen har indført alle de nødvendige proceduremæssige lempelser for at muliggøre en hurtig godkendelsesproces. Hvor det er nødvendigt, træffer Kommissionen en afgørelse inden for få dage, efter at den har modtaget en fuldstændig anmeldelse af statsstøtte fra en medlemsstat. Kommissionen har oprettet en særlig mailboks og et særligt telefonnummer for at bistå medlemsstaterne med eventuelle spørgsmål, de måtte have. For yderligere at fremme en hurtig indsats fra medlemsstaternes side er Kommissionen rede til at fremlægge modeller baseret på tidligere afgørelser vedrørende de nedenfor anførte muligheder for at yde støtte til virksomheder i overensstemmelse med EU's eksisterende statsstøtteregler.

6. FULD UDNYTTELSE AF FLEKSIBILITETEN I EU'S FINANSPOLITISKE RAMMER

Der bør gennemføres målrettede finanspolitiske støtteforanstaltninger i overensstemmelse med principperne i afsnit 5 for at afbøde de umiddelbare negative socioøkonomiske konsekvenser af virusudbruddet. Dette omfatter støtte til virksomheder i specifikke sektorer og brancher, der står over for afbrydelser i produktionen eller salget og derfor berøres af likviditetsproblemer, navnlig SMV'er. Tiltagene kan omfatte:

- Skattemæssige foranstaltninger med fokus på virksomheder i de berørte regioner og sektorer (f.eks. udskydelse af betaling af selskabsskat, socialsikringsbidrag og moms, forskud på offentlige betalinger og tilgodehavender, skatnedsættelser og direkte finansiel støtte).
- Garantier til banker for at hjælpe virksomheder med driftskapital og eksportgarantier, eventuelt suppleret med tilsynsforanstaltninger.

Disse finanspolitiske foranstaltninger samt de foranstaltninger, der er nødvendige for at beskytte arbejdstagerne mod indkomstab, er hastende for at støtte den økonomiske aktivitet og bør anvendes til at afbøde den økonomiske tilbagegang. En velkoordineret finanspolitisk respons bør sigte mod at imødegå virkningerne af faldende tillid og de dermed forbundne følger for efterspørgslen. En beslutsom indsats nu vil bidrage til at maksimere effekten af vores tiltag og deres virkninger senere hen.

Kommissionen vil foreslå Rådet fuldt ud at anvende den fleksibilitet, der findes inden for EU's finanspolitiske rammer, med henblik på at hjælpe medlemsstaterne med at håndtere covid-19-udbruddet og dets følger.

- Ved vurderingen af overholdelsen af EU's finanspolitiske regler vil Kommissionen foreslå Rådet at udelukke de budgetmæssige virkninger af finanspolitiske engangsforanstaltninger, der træffes for at modvirke de økonomiske virkninger af covid-19. Stabilitets- og vækstpagten kan dække målrettede ekstraordinære udgifter. Støtteforanstaltninger såsom dem, der er hastende nødvendige for at i) begrænse og håndtere pandemien, ii) sikre likviditetsstøtte til virksomheder og sektorer og iii) beskytte de berørte arbejdstageres jobs og indkomster, kan betragtes som engangsbudgetudgifter.
- Kommissionen mener, at den fleksibilitet, der gøres brug af for at tage højde for "usædvanlige begivenheder uden for regeringens kontrol", finder anvendelse på den nuværende situation. Når en usædvanlig begivenhed, der ligger uden for regeringens kontrol, har stor indvirkning på en medlemsstats budgetstilling, fastsættes det i stabilitets- og vækstpagten, at medlemsstaterne midlertidigt kan fravige de nødvendige finanspolitiske tilpasninger. Denne

⁷Midlertidige EF-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise, første version, EUT C 16 af 22.1.2009, s. 1.

klausul kan derfor også omfatte ekstraordinære udgifter for at inddæmme covid-19-udbruddet. Klausulen kan navnlig anvendes på udgifter til sundhedspleje og målrettede foranstaltninger til støtte for virksomheder og arbejdstagere, forudsat at de er midlertidige og hænger sammen med udbruddet. Kommissionen vil følge denne tilgang, når den fremsætter forslag og henstillinger til Rådet.

- Kommissionen vil foreslå Rådet, at EU-institutionerne tilpasser den finanspolitiske indsats, der kræves af medlemsstaterne i overensstemmelse med EU's finanspolitiske regler. Dette vil gøre det muligt at tage hensyn til landespecifikke situationer i tilfælde af negativ vækst eller store fald i aktiviteten.
- Kommissionen er parat til at foreslå Rådet, at EU-institutionerne aktiverer den generelle undtagelsesklausul for at dække en mere generel finanspolitisk støtte. I samarbejde med Rådet vil denne klausul suspendere den finanspolitiske tilpasning, som Rådet anbefaler i tilfælde af et alvorligt økonomisk tilbageslag for euroområdet eller EU som helhed.

7. KONKLUSION

Indsatsen for at modvirke de socioøkonomiske konsekvenser af covid-19-udbruddet kræver ambitiøse tiltag, der træffes rettidigt og på en koordineret måde af alle EU's beslutningstagere. Det er afgørende for denne indsats, at de tiltag, der er beskrevet i denne meddelelse, gennemføres hurtigt. Kommissionen overvåger nøje situationens udvikling. Den er rede til at tage enhver form for yderligere nødvendige initiativer.

De bebudede foranstaltninger vedrører situationen, sådan som den tegner sig i dag.

Vi skal være bevidste om, at den dagligt udvikler sig. Der kan ikke udelukkes en yderligere forværring af de økonomiske udsigter.

Unionen har siden den seneste finansielle krise udstyret sig med ambitiøse redskaber til at støtte medlemsstaterne og sikre stabiliteten på de finansielle markeder. Vi har lært af erfaringerne fra tidligere år og vil handle med ibrugtagning af alle disponible redskaber. Unionen bør gøre, hvad den kan, for i størst muligt omfang at begrænse følgerne af covid-19-udbruddet og de dertil knyttede inddæmningstiltag for vores borgere, virksomheder og økonomier. Som led i vores koordinerede og ambitiøse reaktion kan der træffes nationale foranstaltninger, der går videre end dem, der bebudes i meddelelsen, således at vi handler i fællesskab og på solidarisk vis udnytter EU's redskaber bedst muligt.